

SZARVASI ÚJSÁG

Hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 6 frt. — kr.
Félévre . . . . . 3 frt. . kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési penzek, úgy a lap szerkesztési részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők.

A nyílt-térben minden garmondsor díja 25 kr.

HIRDETÉSEK

utányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Arpád” irodalmi és nyomdai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket elfogad Jaulusz Gyula Dorottya utca 11. sz. továbbá A. V. Goldberger, szervitater 3. sz. alatt.

A jelen társadalom proletárjai.

Nem új e tárgy, volt vitatva napi-, heti-sajtóban, sőt — ha jól emlékszem — e b. lapok hasábjain is. Tudósok, szakférfiak foglalkoznak e dologgal, s mind megegyeznek abban, hogy a proletariatus társadalmunk ferde kinövése, és mielőbb gyógyítandó sebhelye. Valami baljóslatú van a tömérdek pályavégzett, de hivatalt nem kapott, így kenyér nélkül máról-holnapra tengődő egyének folyton növekvő számában. Mi lesz ebből, ha évről-évre így megy? Ki biztosít a pályavégzetteknek tisztességes existenciát? Az a rémes hydra, most még csak elképzelt; de a már is iszonyu communismus és szélsőségig vitt socialismus fel-emelve fejét, nem fog-e befalni mindent, mit csak elérhet? Nehéz kérdések, nehéz a megfejtésök! Óvja Isten amaz örült elveket valló secták széles körbeni elterjedésétől tarsadalmunkat!!

I hogyan keletkezik a proletár? A lehető legegyszerűbb módon. Napjainkban ugyanis minden kisebb-nagyobb városban különbnél-külömb-féle nevű iskolák léteznek és állittatnak fel. A pór közül néhány, az iparos fele részben, a honoratior mind iskoláztatja gyermekét. Könnyen jut hozzá; mert helyben van, csak a tandíj s könyvekért kell fizetnie.

Telnek a napok, mulnak az évek, a kis diákból nagy diák, a gyermekből deli ifju lesz. A Jóska gyerek már letette a maturát, oda hagyta a reált, egyetemi polgár, jogász lett, kinek a romai jus. meg a Verböczy tripartituma a kis körmében van, — orvos növendék, ki a szigorlatokat minden perczen kiállja — bölcsész, kinek csak kathedra kell. A jó szülők szíve dobog az örömtől, a régi vágy, a sok szép remény nemsokára teljesül, azok a könnyen hívó mamák már is előkelő társadalmi állásban — boldog

családi körben látják nagyreményű csemetéjüket, s dicsekszenek: urbi et orbi, mint Cornelia a Grachusok anyja.

De óh egek, minő csalódás! A vizsga le volna már téve, a Jóskában nincs hiha, hisz a fényes diploma ott a kezében, csupa e ninenter, praeclarum; de mihaszna, még nincs hivatal. Elkopogtat egyik ajtótól a másikig, egyik befolyásos nagy úrtól a másikig, mindenütt az elutasító kézmozdulat; majd holnap, jöjjön máskor, majd egy fél év múlva stb. stb. A jogász, ha sok purgatoriumot után megszerzé is ideálját a „köz- és váltó-ügyvéd” címet, nem kap pört, — a mérnök terrenumot, a gépész locomotivot, a tanár cathedrát. Ott vesztegel száz meg száz munkaképes fiatal erő.

Nem ábrándkép ez, hanem valóság. A hazai reformatusok ezelőtt 5—6 évvel arról panaszkodtak, hogy ha olyan üresek lesznek theologiai seminariaik, kénytelenek lesznek a külföldről importálni papokat. Bezzeg van most már elég papnak, tanítónak készült ember itt is. A túltömöttség miatt elkáplánkodhatnak 10—15 évig vagy még tovább, várharja az illető a jó szerencsét míg megöszül míg belehal, hogy aztán ráihassák sirkövére, inkább fájára e satyrikus mottót: „itt nyugszik N. N., meghalt káplánkodásának 30—40-dik évében.”

Nem chimára ez, kérem — hiszen a gömöri ref. egyházmegye nem rég kénytelenítettett úgy intézkedni, hogy egyidőre kebelébe új káplánokat be nem fogad.

Torlódás mindenütt. A sors iróniájaként aztán megtörténik, hogy hivatali szolgálai állomásokra — mint valami sine curára — száz és száz diplomás ember pályázik. Szerencse ha még irnokai állomást,

vagy vasuti raktárnokságot kaphat; de hány tengődik — mint nem rég olvastuk — a fővároshan 50—60 krosapidijakból; mert nincs protekciója? Csoda-e ha nyomorban van, s ebből kifolyólag bűnbe esik, s lesz belőle olyatén proletár, ki eleinte csak „lengyeleskedik“, végtére testileg lelkileg megtörve a felebaráti szeretet irgalom kenyerére szorul?!

Ilyen processusa van az iparosból lett proletároknak is. Az ipar pang, a ki dolgozott ezelőtt 10—12 segéddel, most beéri 2—3-al. A segédkézből sok a kínálat, kevés a kereslet. A munkás nem kap munkát, hanem vegetál, nyomorog, előveszi a Zola emberirtóját, korhely lesz, utóljára nem győződ elutasítani ajtód elöl az ilyen állítólagos munkaképtelen rongyháziakat.

E bajon segíthetne a kormány, az egyház, a társadalom s az egyes ember. Szorítsák meg azt a tudomány- vagy iparágat úgy, hogy csak jeles emberek essenek át a rostán, töröljék el a protekciót, a felburjánzott nepotismust, adjanak az érdemnek kenyeret. De mit beszélek? Szélmalom harcot végzek. Míg a kormányok a militarismus és idegen érdekek uszályhordozói lesznek; míg az egyházak külfényre törekcsznek; s milliókat pazarolnak el per absolute semmi hasznot nem hajtó külmissói vállalatokra; míg a társadalmat börzei panique, Rotschild vagy Bontoux-féle hegemonia érdekli inkább, mint számos

belügy; míg az egyes hiúságának tömjénezésére oly sokat áldoz; addig mindig lesz szó a társadalomban proletár kérdésről.

Csarnok.

Képek a természetből.

III. Egy gyufaszál története.

„A lét vagy a nem-lét kérdése ez.“ Hamlet.

Ha Darwin — a nagy természetbuvár — érdemesnek találta egy terjedelmes műben méltatni azon fontos szerepet, mit a földi apró férgek — a sötétség lakói az emberiség történetében játszanak; miért ne lehetne akkor érdekes s ne volna érdemes figyelemmel kísérni egy gyufaszál történetét is, — azon gyufaszálét, mely hivatva van világosságot terjeszteni? Mert ha eredetére, származására gondolunk, el kell ismernünk, hogy e tekintetben a föld ura a „teremtés koronája“ egy hajszálnyival sem áll feljebb a gyufaszálnál, kit tehát szintoly jogosan megillet az „Excellenciád“ titulus — mint az ily címmel tisztelt honatyákat. Már a szent könyv is említi: mindnyájan onnét felül vagyunk a világosság atyjától. Sőt még a költők is (kiknek tudvalevőleg elvük: „költő hazudj!“) még a költők is az egyszer igazat mondanak, midőn hősnőjük kiváló érdemül róják fel a „sugár természetét.“ És ugy is van! Az ember és a gyufaszál egyaránt nem egyéb, mint különböző alakban nyilvánuló napsugár. „Hanem ez már mégis csak egy kicsit sok! mondja majd valaki — ez hihetetlen!“ Majd

T Á R S A D A L M

Dal a keringőről.

Szebben lobog ott fenn a csillár,
Több langgal égnek a szemek.
Lobban a szív, szerelmet kínál
Ajk és kebel, ha fölzeneg
S tánczra hív a keringő.

Sir és kaczag a méla dallam,
Egyszerre bút és kejt rejél,
S a mi szent és kimondhatatlan,
E dalra szót lel, szárnyra kél,
Lágyan beszél szivedhez.

Ünnepet ülsz ünnep ruhában
Hallod, mikép játszik veled;
Fölzeng bűvös-bájos szavában
Öröm, bubánat, képzelet,
Szivednek minden álma.

A lányka fürtje vállad éri,
Öleled karcsu derekát;
Szívetek egymast kicseréli,
Szerelemért szere'met ad,
Nem kérve, nem kínálva.

Suhan a selyem, ég a csillár,
Valami mámor szárnyat ad . . .
S ti túl e lét határon már,
Dal, alom, szerelem ragad,
Tündér-regét susogtok!

És te sohajtasz önfeledten:
„Szálljunk együtt tovább, tovább!
Együtt örökké s csak mi ketten
Életen és halálon át,
S az örök-létten által.“

És te sohajtasz önfeledten:
„A mi utunk véget nem ér!
Oh édes alom! Elfeledtem
Mindent egy bűbajos dalér!
Mindent egy égi perczért!“

Oh édes alom! S üt az óra,
Kieg a fény, dal elzeneg . . .
Egyszer, utólszor, bucsuszóra
Még intenek a szép szemek,
S megszűnik a keringő.

Gáspár Imre.

ha eljutunk a dolog végére, belátja az a valaki, hogy ítélete elhamarkodott volt, mert csak a kis gyufaszál története is meggyőzheti őt az állítás őszinteségéről.

Ha költő volnék, mindenekelőtt a műsák valamelyikét hívnám segítségül, hogy méltóan e zenghessem a dicső férfiú életét, minthogy azonban költő nem vagyok — ezt nem tehetem. Kárpótolni fogja azonban dúsán az isteni segínyt szíves figyelmed, nyájas olvasóm. És most egész bátorsággal hozzáfoghatok. Hadd lassuk hát! ki vala Ő? Milyen volt eredete, — nevelkedése? Mit használt? Mi lett belőle?

A ki ismerni akarja fiatal hősrünket, az jöjjön velem egy kis kirándulásra a zöld erdőbe, — ott megtaláljuk őt egy friss hajtás képében, amint szerényen meghuzódva gyűjti az erőt leendő nagyságához. Ottan növekedik egyre — alig észrevehetően. De hát miben áll ez a növekedés, miben áll a növény élete, mivel szokott táplálkozni? Ezek nagyon fontos kérdések s kifejtésük egy kis időt igényel. Hanem szerencse! hogy ilyen árnyas, zöld pázsitos erdőbe jöttünk. Telepedjünk ide a fűre — s én majd elbeszélem a dolgot minden hímzés-hámozás nélkül.

E kis fűcska étlapja igen egyszerű. Napról-napra ugyanazon ételek olvashatók le róla: viz, szén-sav és — emésztés-elősegítőnek — napsugár. Lássuk most egyenként! Mi is az a viz? No hisz' azt mindenki tudja, két legnemesebb u. m. élelenszert a víz és a levegő a vegyülete. A fűcska azonban a vízből csak a könenyt tartja meg magának, az élelenszert pedig kileheli, hogy abból az emberek éljenek. A szén-sav az a szintelen gaz, amelyet mi minden lehellelünkkel magunkból kibocsátunk, szinten két legnemesebb elemből u. m. szénből és élelenszertből áll. E két elem közül ismét csak az egyiket, a szenet, tartja meg magának a mi kis hősrünk, a kis mint látjuk — igen emberszerető lény, mert az élelenszert kiadja az embereknek, akik ezt örömet szívják be, mert az

képezi a levegő elemeinek egyikét, melyre az emberi szervezetnek elkerülhetlen szüksége van. Azért telegztünk, látod ilyen az erdőben oly nagyokat, mert nem győzzük magunkat eléggé teleszívni a friss levegővel. — De hogyan, és miféle erővel fogva képes az a kis növényke magának kiválasztani a vízből és szén-savból a könenyt és szenet, s mi módon képes e két elemet egyesíteni, átváltoztatni fűrosttá? Ezen kiválasztást és egyesítést vagy átváltoztatást — légy szíves nyájas hallgatóm ezt megjegyezni — e kettős munkát a napsugarak hajlják végre. Csak is akkor keres a növény táplálkozni, növekedni, ha napfény, nap, meleg hat rájuk — sötétben hidegben, nincs növény a mely felnőhetne. Mesterségesen is lehetne ugyan előállítani meleget, csak hogy ez a meleg is, később látni fogjuk, nem más mint napmeleg. Tehát az, ami fiatal hősrünket létrehozta és föntartja — az nem más, mint a nap sugara.

Mielőtt azonban tovább is figyelemmel kísérnők gyufaszálunk élete-folyását, egy igen fontos, bár naponként előforduló — ténytet kell felemlítenem. A jó gazdasszony (és ilyen sok van!) ki sokat sűrű forog a tűzhely körül, gyakran megfigyelheti, hogy ha egy fedett fazékban a víz erősen forr, a nagy gőz felemeli a fűdőt. Mi okozta ezt? A forrásban lévő vízből kifejlődő gőzök feszítő ereje. S a víz elgőzölgesét — tudvalevőleg — a víz létre hozza — az a meleg. Ezen tényben azt találjuk kifejezve, hogy a meleg képes erőt kifejteni, s ha ezen erőt keifőkepen alkalmazzuk — mint az már tényleg történik is. gőzgépeinknél — a meleg bizonyos munkát végezhet. És pedig mentől több a meleg, annál nagyobb erőt fejt ki, s annál több munkát végez. Szóval egy bizonyos meleg-mennyiségnek egy bizonyos erő s egy bizonyos munka felel meg. És ha ezen munkát akként fordítjuk hőfejlesztésre, hogy va amely két szilárd testet p. o. két vas korongot, vele összedörzsöltetünk (mert régi dolog, hogy két szilárd test

A szép grófnő.

L . . . gróf elutazott Párisba egy színésznő után. A feleségének azt mondta, anyagi körülmények miatt van kényszerítve e kellemetlen utat megtenni. És az asszony nem hitte el, de nem is haragudott.

Szép asszony, okos asszony nem homályosítja el szemé fényes ragyogását a könnyel, arcának pirossagát, üdeségét a bánattal, e lelkét mardosó tépelődéssel. Okos asszony segít magán és tényleg érvényesíti azon tantételt: hasonlót hasonlóval.

Még L . . . gróf Parisban meg sem pihen, már a grófnő — mulatott.

Tel volt, évadja a mulatságnak, az élvhajászatnak a hóbortnak. A szép asszony belevegült a hullámokba egészen uszott az árral,

Egy este csengetett a szobaleánynak.

— Készítsd elő a fehér selyem öltözetet, a provençait.

A szobaleány sietve engedelmeskedett, s rövid óra múlva a grófnő a legtakarosabb és legszebb provençai parasztleány volt, hófehér ruhában, fehér harisnyában, kis cipőben szallagokkal a vállán, karjain.

Csókpolnivaló tündérleány volt, a kit látva az ember, folyton fél, hogy — elrepül.

Béerkocsit hozatott és fehér álcáját felillesztve, a külváros egyik elsőbrendű táncztermébe ment.

Nem, először kereste föl az annyiszor s oly szépen le-

art helyeke. Mint isme t... ott mulatott, kiürítette a b... ág... barát, s mikor... másnap dé... befutotta az ismerősök szalonjait, senki sem gondolta a szép, mosolygó asszony felől, hogy az éjjel a diákokkal mulatott, mintegy könnyelmű, egyedül a jelennek élő, hóbortos varró leány.

De maga a grófnő is elfelejtette. Az az egy pár csók, az a futólagos ölelés, tréfás kacaj, dévaj beszéd úgy tűnt fel neki, mint egy zavaros álom, ködfátyolképpen elsuhanó alak . . .

Amint leszált a béerkocsiból és kifizette a gunyosan mosolygó kocsist, sebesen suhant be az előcsarnokba, s néhány pillanattal múlva ott sétált ígésző, részegítő alakjával a tánczteremben.

— Beh csinos vagy, talán herczeg a szeretőd? kérdé tőle egy fiatal, csinos arcú diak.

— Egy kicsit tévedni méltóztatik — szölt a szép asszony.

— Talán följobb kezdjem?

— Inkább végezd. Badar beszéd. Nekem nincs kedvesem.

— De akarod, hogy legyen?

— No egészen épen nem vonakodom.

— Válogatós vagy?

— Rendkívül.

— Mindegy azért én ajánlkozom.

— Ez még nem elég.

— Bizonyítványok is kellenek hozzá?

dörzsölésénél meleg keletkezik a régiek és még most is a vadak így csinálnak tüzet :) — akkor éppen annyi meleg fog-e dörzsölés által keletkezni, mint amennyi meleg volt szükséges a munka végzésére. Most pedig térjünk vissza gyufaszálunkhoz.

Érdemes-e a gyufaszál a napsugarak azon jótéteményére, hogy őt létre hozzák, felnevelik? Háladatos lesz-e ezért? Jóért jóval fog-e fizetni? Mert az, hogy csak egy gyufaszálnyi farost képződhessenek, azaz hogy a hozzá szükséges kőnény és szén a vízből és szénsavból kiválhasson és farosttá egyesülhessen — az sok-sok napsugár életébe került; sok napsugár melege használódott fel ezen kiválasztási és egyesítési munkára. Hanem hát sebaj, csak legyen azután fogantatja! —

Es teltek évek, multak évek. Millió és millió napsugár adta át a kis fácskának életadó melegét. És a fácska sudárba szökék. Magas fenyő, büszke fenyő lett belőle. Kivágták. Feldarabolták. Felhasználták erre is — arra is — a többi közt egy kis gyufaszál kerül ki egyik forgácsából. Ez a gyufaszál most hívatta van ugyanannyi meleget adni vissza, mint a mennyi meleg az ő létrehozására szükségeltetett. De hát hogyan lehetséges ez? Hisz' az a meleg a kiválasztásra és egyesítésre — szóval táplálkozásra használtatott fel! Semmit se tesz! Mi pedig kíséreljük meg szétválasztani a gyufaszálban a napsugarak ereje által egyesített kőnényt és szént és adjuk hozzá mindegyikhez a maga élenyét — szóval végezzük ugyanazt a munkát, csak hogy visszafelé, melyet egykor a napsugár végezett. S hogyan történik ez? Igen egyszerűen! Csak ezen szétválasztási munka megindítását kell eszközölnünk, majd folyik az azután tovább magától, — s a munka által visszanyerjük mind azt a napsugarat, melynek melege szükséges volt azon munka végzésére, mely munka eredménye a gyufaszál lett. És ezen az egyesített szén és kőnény szétválasztását eredményező munka megindítására nem kell

egyéb, minthogy a gyufaszálat valami tűz közelébe hozzuk. Legezészerűbben járunk el ha magára a gyufaszálra valami gyúlékony anyagot, p. o. phosohort teszünk, mely kis dörzsölésre már lángra kap. mitől meggyulad a fa, és történik a várt kiválasztás. A láng maga nem más, mint a ki szabaduló szénnek a levegő élenyével való heves egyesülése; miközben kiszabadul a kőnény. A szénnek a levegő élenyével való egyesülése. előbbi társától a kőnénytől való szétválása a kőnény kiszabadulása — amely üneményeket mi együttesen égésnek nevezünk, — mindez oly munkát képvisel, mely éppen annyi hőt létesít, mint amennyi hőt azon munkára fordítottak a nap sugarai, mely munka által a növényt alkotó elemek egyesítettek.

Ime láttuk, hogy a kis gyufaszál, mily háladatos volt. Még csak egy igen kis részét sem tartotta meg azon melegnek, mit neki a nap kölcsönzött — mind vissza adta azt. De a többi napsugarak melege sem veszett el nyomtalanul, kivéve azon sugarakat, melyeket földünk szintén a naptól nyert, de a melyeket éjjel, midőn a naptól el van fordulva, a hideg világűrbe kisugároz, s melyeket további működésükben nem követhetünk. — kivéve ezen sugarakat a többiek mind végeztek valamilyen munkát. Ezen munka végző sugarak nagy része létesítette a földön a növényi életet. A növények képezik az állatok — és így az emberek táplálékát is. Minthogy pedig a meleg erőt képvisel, s minthogy a növényekbe — mint láttuk — bizonyos meleg fektetetik bele, tehát az ember, mikor táplálkozik, meleget, napsugarat vagyis erőt vesz fel, mit ő azután járás-kelésre, mozgásra, munkára használ fel. Tehát az az erő, amit az ember munkára fordít, nem más, mint az a meleg, amit a nap a világűrbe kisugároz s amelynek igen csekély részé a mi földünkre jut. Azért, midőn az ember dolgozik, erőt vagyis meleget veszít s ezt pótolni kell új erővel, új meleggel, táplálékkal: vagy

— Igenis. Egy próba éjet kell kiállani.
— Vallalkozom, bármi legyen.
— Először táncolni, a meddig nekem tetszik.
— Jó.
— Másodszor gondoskodni kényelemről.
— Megteszem!
— Harmadszor rendelni finom vacsorát és azt megfizetni.
— Elálllok!
— Miért?
— Mert ismerlek szép maszk.
— Nem értelek?
— De értelek ám én. Mikor még bagolydiák voltam, akkor rakásra fizettem a vacsorákat, és a vacsora után mindig — hoppon maradtam

— Volt szerencsém — mondta gunyosan a grófné és ott hagyta a kitanult diákot.

És folyt a mulatság eközben és ezután éppen úgy, mint Kock megírta. A varróleányok egész kényelemmel művészettel táncoltak, azok a figurák, a miket ők megtettek, több volt a balletnél ez nem sokkal kevesebb az örült-ségnél.

A grófné utánozta őket, mulatott, kaczagott, tett cifrábbal-cifrább lépéseket, és szép volt a csábító daemon, alakjával ingerelt, vonzott és villanyozott.

— Legtöbbször egy halvány fiatal emberrel táncolt, a ki folyton karjait, mellét nézte, a ki lázban égő szemekkel

suttogott neki szerelmi vallomást s forró karjaival ölelte magához a tancz dühében és úgy látszott nem akarja elcsabítani soha.

— Menjünk vacsorálni — szólt a grófné.

— Külön szobában ugy-e kérdé a fiatal ember.

— Miért?

— Miért? Én istenem. Kényelmesebben étkezik az ember, nem fülel szavára senki és szabad a — szó.

A grófné elfogadta.

Egymásután hordta a pinczér a drága étkeket, csakugy lapult a finom asztal, azután kezdődött a pezsgő, csakugy durrogott a palaczk és szánt a forró agyba a bénító pára.

A grófné levetette álarczát, odahajolt a szerelmes ifuhoz s mint a galamb, a szerelmes galamb, odatartotta kis piros ajkat, engedte átölelni lagy, karcsu derekát, megcsokolni karját, keblét.

A pezsgő nagyon a fejébe szállt . .

Masnap a szép asszony nem tón délelőtt látogatást. Ott feküdt selyem ágyan, hunyt szemekkel, de ébren. Végig futott előtte a mult éj, ott latta magát táncolni a nagy teremben, latta szorosán hozza hajolni ifja szép szőke arczat, latta tűzben égni szeméit, és hallotta szerelmi vallomását.

Kilehet az az ifju? — kérdezte magában.

Azután felkaczagott. Bizonyosan egy lump diák, aki

növénnyel, vagy oly állatok husával, mely állatok növényi eledellel élnek. Ime! maga az élő tevékeny ember nem egyéb, mint alakot-cserélt napsugár; ugyan olyan napsugár, mint az a kis gyufaszál, s miként a gyufaszál is csak annyi meleget bír visszaadni, a mennyit ő felvett, úgy az ember sem képes több munkát kifejtetni, mint amennyi azon erőnek, melegnek, megfelel, melyet belé tápszerek útján a nap helyezett. De még az ember, illetve az általa véghez vitt munka által elfogyasztott meleg vagy erő sem vész el nyomtalanul — az a sok meleg, az a sok erő felhalmozatik azon művekben, miket az ember létre hoz — Sőt még ekkor sem vész el a meleg, mert kellő uton módon azt újra visszanyerhetjük. Egy egyszerű példa meggyőzhet erről bennünk. Egy embernek bizonyos erejébe kerül egy nagy követ egy magas hegyre felcsepelni s ő ezen munka útján sok erőt, sok meleget veszít. Ha azonban a követ most a magasból lezudítjuk, a mélyben oly erővel ütődik a földhöz, hogy ezen erős ütés következtében ép annyi hő keletkezik, mint amennyi hőt az ember fogyasztott, aki a követ felhozta a hegyre. Szóval a meleg, az erő soha el nem vészhet.*) De másrészt az ember sem képes a maga emberségéből egy legkisebb hatásműveit is teremteni. Ami létezik, ami működik — az mind a napban leli eredetét. Mindnyájan onnét felülről vagyunk, a világosság atyjától.

Azokban a régmúlt időkről regélő egyiptomi pyramisokban — az ujjkor fényes palotáiban, — azokban az óriási tengeri hajókban — soha nem szűnő robogó gőzöskékben, — azokban a nagy, világhírű művészek csoda műveiben — a fényes táncztermekben mulató ifjuság keringésében a szelid fényű

*) E tölcényt a phisicusok az „erőfenntartásnak törvénye” néven nevezik.

utolsó darab ruháját adta zalogba, s azon mulatott.

A szép grófné azután masról gondolkozott. Miért faj ugy a feje? Miért tetta azt a bolondot az éjjel? Hátha megtudná a világ? Ah borzasztó! Mi lenne akkor ő belőle Mit mondana a gróf?

Ugy négy óra felé azután nagy nehezen fölkel. Magára vette reggeli öltönyét, leült a pamlagra, kényelmesen hátradőlt és egy regény olvasásához kezdett.

Fel-felkaczagott és olvasott tovább.

Öt óra után ügyvédjét jelentették be,

— Bocsásson meg grófné, hogy a kivánt okmányokat nem hozhattam el, de annyira föl voltam indulva, hogy lehetetlen volt mindedig öszszeszedni.

— De hát miért volt ugy fölindulva ügyvéd úr?

— Képzelve grófné, a mint délelőtt szobámban dolgoztam, irodámhól lovást hallok és mire kijutok, első segédem ott hevert holtan a tamlásszéken.

— Szegény! — Miért lőtte meg magát?

— Sikkasztott. Tegnap ezer forintot adtam át neki, hogy egy kollegámnak kézbesítse, azt tegnap nem találta otthon, este elment egy alarczosbálba, ott — mint levelében írja — egy szép nő halójába került, az ezer forintot elköltötte és ma föbe lőtte magát.

A szép asszony nem tudott szólni. Halálsápadtan ült a divanon, merev tekintetével az ügyvéden csüggött, mintha megörült volna. Mikor az ügyvéd tavozni készült azt kérdezte tőle a grófné:

kandalló pattogásában — s az emberi élet mindennemű nyilvánulásában — csak a nap életadó melegét, erejét, munkáját csodáljuk; azon napsugarak melegüket, erejüket élveztedek, vagy csak néhány évvel ezelőtt élt növény-világokba fektették be.

Réthy Dezső.

H I R E K.

— (A s z a r v a s i) fiatalság bálja f. hó 18-án, nagy számú válogatott közönséget vonzott a „Bárány” vendéglő helyiségébe. A négyeseket két collona-ban tánczolták, természetesen szorongva, a mi közönségünkhöz semmiképpen sem méltó teremben. De a közönség túltette magát a helyiség alkalmatlanságain s páratlan jó kedvvel mulatott világos viradtig. A cotillon, melyet Kollár Lajos úr rendezett nagy ügyességgel, változatos figuráival általános tetszést aratott. A tánczolóok sorában ott láttuk vidékről a Mihályi, Bakay és Fehér kisasszonyokat, helybül: Szenes nővérek, Kucz Kay Lujza, Krecsmárik nővérek, Medveczky nővérek, Krecsmer Irén, Jánovszky Emma. Pól nővérek, Delhányi Mariska. Schatzberg Anna, Winternicz Mariska, Néher Paula, Hegedüs Boriska Radimeczky Vilma, kisasszonyokat, és Kucz Kay Jánosné, Poros Kálmánné, Boros Vilma, Dósa Andorné, Pokomandy Sándorné. Kovács Sándorné úrhölgyeket. Ezúttal több vidéki férfi-vendég is volt jelen, leginkább a környék gazdálkodó ifjuságából.

(A t a v a s z i) szini idényre Völgyi György egri színigazgató szándékozik városukba júni jól szervezett operette társulatával. Völgyi neve nem ismeretlen nálunk,

— Hova szállítottak a holttestet?

— A főkorházban van asszonyom, — válaszolt az ügyvéd és eltávozott.

A grófné pedig leborult a meggyszín pamlagra és sirt, mint egy kis leány.

Később magára véve szobaleánya ruháját, elment a főkorházba.

Sok kérdezősködés után megtalálta a boncztermet s egy asztalon az ügyvédsegédet.

Az a szőke arcú, mely ugy lángolt, hidegen a halál fagyával arcán, a márványasztalon feküdt. A test egy fehér lepedővel volt beburkolva, csak az arc maradt szabadon.

A szép asszony széttekintett a teremben. Nem látott senkit. Odahajolt a holttest fölé, megcsókolta homlokát és zokogva távozott. Még az nap kapott az igazgatóság ezer forintot, hogy azt a halottat szépen temettesse el. El is temették fényesen. Ott vitték el a grófné ablaka alatt a hideg holttestét, s míg az mereven, nyugodtan feküdt a kóporsóban, addig a szép asszony arcra borulva sirt, zokogott s amint könnyei arcán lefolytak, ugy égett szívében a fűdalom, a bánat.

amennyiben pár éve egy szini idényen át itt működött szintársulatával, közönségünk teljes meglegedésére.

— (Halálóás.) Általános részvétet kellett városunkban Kollár Jánosné szül. Winterlich Augusta úrnőnek f. hó 24-én 58 éves korában, hosszas szenvedés után bekövetkezett halála. A megboldogultban egy nagy kiterjedésű, virágzó család veszté el példányszerű családfőjét, melynek gyászához számtalan jóbarát és ismerős járul. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 26-án délutáni 4 órakor fognak a helybeli ev. ó temetőben örök nyugalomra tétetni. Áldás a megboldogult emlékezetén!

— (Hymen.) Moravcsik József ev. néptanító ur f. hó 20-án tartá egybekelési ünnepélyét Kicska Emilia ktsasszony-nyal okl. tanítónővel, Kicska Dániel gymn. tanár ur kedves leányával. Az esküvőt nászmulatság követte a völegény házá-nál, melyen nagyszámu vendégkoszorú vett részt. A tanügy mivelőinek e szép frigyéhez őszinte jókívánatainkat fűzzük!

— (Aszarvasi) gymnáziumnál Gajdács Pál tanár urnak tótkomlósi lelkésszé lett megválasztatása folytán tanszéküresedés állott be, mely mint hallók. már a jövő hó folyamán lesz betöltendő. Hogy e tanszék pályázat, avagy kijelölés folytán lesz-e betöltendő: arról a közönségnek mi tudomása sincs, annál kevésbbé tudható az, hogy kik a pályázók, avagy jelöltek. Ily közérdekű delgoknál kívánatos volna, ha az esperesség a nyilvánosság tekintetbevételével járna el, s nem tenné tisztán papi-üggé, s pedig titokzatos üggé a tanárválasztást, mihez még a tanári-karnak is vajmi csekély hozzászólási joga van.

(Aszarvasi) regále birtokosság f. hó 27-én tartja tisztválasztó gyűlését. Mint értesülénk, előrelathatólag ismét az eddigi tisztika lett megválasztva, mely mindenben bírja a birtokosság bizalmát.

— (Munkácsi Mihály és neje) a fővárosban fejedelmi kitüntetés tárgya. Főrangú egyének, írók és művészek, s általában az összes közönség szeretettel és hódolattal áldoz a nagy mesternek, ki mint ember egészen a mienk. A nagy művész 1874-ben szintén nejével együtt, megyéiket is meglátogatta s Csabán és Gyulán rokonai s ifjúkori barátai körében több napot töltött, innen Nagyváradra rándulva, hol első tanítóját Szamosi festőművészt látogatta meg. Ritka vonás, hogy szédítő magaslatra emelkedett nagy emberek oly szivesen emlékeznének vissza a rég elhagyott gyermek- és ifjúkori körökre, mint Munkácsy Mihály, ki ezáltal nemesak azt tanúsítja, hogy igazán nagy, de azt is, hogy igazán jó ember.

— (Ami husz év óta) nem történt. A Szegdi Híradó írja: Ez a nevezetes, ritka esemény tegnap reggelre következett be nálunk, s ez az, hogy a folyton apadó Tisza elérte a 0 pontot. Körülbelül két évtized óta nem következett be ilyen mély vizállás. Ez hát nálunk ma a legnagyobb, mert legritkább ujság. Érdekes a Tiszát meg szemlélni az ifjabb nemzedéknek, mely a folyót látta már legmagasabb állásában, s ki tudja, fogja-e még egyáltalában, vagy mikor fogja láthatni a mostani alacsony vizállást. Érdekes látványt képez a folyó így tehetetlenségében, silányságában, összezsugorodva medre fenekéhez közel, ha visszagondolunk a legmagasabb vizállásra, mely csaknem 30 lábra emelkedő roppant magasságban kerekedik a mostani hirtvány pocsolya tetejébe. Fél évtized óta siralmasan láttuk a folyót, mint óriást, adáz kavargásban partjaink fölött, szörnnyű küzdelemben fogyasztva a Tiszavidék népének erejét, vagyonát; láttuk tengerré izmosodva, amint betörülte városunkat; az Alföld térképéről; használjuk föl hát

az alkalmat most, és lássuk az egyszer a szilaj óriást nyomoru törpeségében

— (A babona) évről-évre mindjobban terjed népünk-nél. Így mondják ezt azok, kik a néppel közvetlen érintkezésben állanak. Különösen az orvosok tapasztalják ez állapotnak sajnós következményeit, midőn úgy a járványos kóroknál, mint egyéb megbetegedési eseteknél is azt kell látniok, hogy a kuruzsulások napirenden vannak, s általában a nép többsége, betegivel szemben féltlen fatalistust tanúsít. E káros állapot megszüntetése tekintetében természetesen a lelkeszek és néptanítók tehetnének legtöbbet; miért is jónak láttuk e sajnós tapasztalati tényre rámutatni.

— (A harcztéről.) A Narodni Liszti jelentí: A Krivoscsében levő csapatok most főleg az elfoglalt állások megerősítésével vannak elfoglalva: ennél fogva folyvást erősítésre szant anyagok, élehniszert és más egyéb szükséges csikkeket szállítanak a tengerpartról Krivoscséba. A szállítványok bánatlatlanul, mint a legbékésebb időben, mennek az illető pontokra. — Stolaczból jelentik, hogy ott néhány egyént fogtak el, a kik a rend és közbiztonság ellen izgattak. — A fölkelőknek már ideiglenes kormányuk is van, mely egy főnökből, egy adlatusból s negy tanácsosból áll. A montenegrói fejedelem loyális biztosításai daczára bizonyosnak tartják, hogy Montegrót, mihelyt a hó a hegyekről leolvad, megkezdi a felkelőkkel közösen a harcot.

— (Czigány) bíró választásra gyűltek össze a napokban Diósgyőrben a pháraók ivadéai. A bíróválasztás mint a Miskolcz írja, a város bírája vezette mint elnök, s a folytonos „levlak” közepette végbement választás eredménye az lett hogy Andréj, egy régi főzsgvökeres cigány család ősi sarjadéca a szavazati többséget, s rögtön átadták neki az olmos-bírói.

— (Kivándorló) tóljaink. Hamburgból jelentik, hogy a múlt éhen 1900 tót atyafi indult a város kikötőjéből New-Yorkba. Csupa férfi, egyetlen nő sem volt köztük. E napokban is 200 ily kivándorló érkezett Hamburgba, Gömör, Liptó, Árva s Abauj megpéből.

— (Katonáink) számára. a vörös-kereszt-egylet Metkoviczban, Dalmáciában és esetleg Broodban mozgósított tartalékraktárat állít fel azon célból, hogy a harc színhelyéről elszállított betegeket és sebesülteket részint tiszta fehérneművel, részint pedig üdítő szerekkel ellássa. Az egylet ismét a nemeskeblű honfiak es honleányok jótékony hozzájárulását veszi igénybe és a közönséget arra kéri, hogy az alább felsorolt üdítő szerekből bármily csekély, de kifogástalan jó minőségű adományokat az egylet hivatalos helyiségébe (II. ker. lánczhid-utca 7 sz. II. emelet) beküldeni sziveskedjék. Kéretnek pedig: dohány, virginia- vagy más szivarok, rhum, citromkivonat, thea, pörkölt kávé megörölve, csokoládé, czukor felaprítva, Liebig-féle huskivonat, belföldi gyümölcs, ó-bor, vörös és fehér.

(Gazdaszonyok) figyelmébe. A hamisított liszt felismerése következőleg eszközöltetik A liszt 70 fokú alkoholba téve, mely hez 5 százalék sósav adatik, gyengén melegítettik. A tiszta buza és rozsliszt az alkoholt nem festi meg, hanem az egészen szintelen marad, az árpaliszttól halványsárga, a konkolytól és a bódító vadócztól narancsszínű, a búkkönyttől és bapától biborvörös, az anyarozstól vérvörös színű lesz

Számos bizonyítvány
orvosi tekintélyektől, a legelső érdem éraek,
különböző kiállításokról.

Harmincz éven át jónak bizonyult

Anatherin szájviz,

4-4

Dr. POPP J. G.-től cs. k. udvari fogorvos Bécsben. I. Bognergasse 2.

Gyökerez gyógyszer mindennemű fogfájás ellen, mint szinte a szájüreg és a foghús mindennemű bete sége ellen. Jónak bizonyult öblögető viz az idült torokbajoknál. 1 nagy palack 1 frt 40 kr., 1 közép 1 frt és 1 kicsi 50 kr.

NÖVÉNY FOGPORA rövid használat után a fogak vakító fehérré teszi anélkül, hogy ártalmára volna. Ára dobozonkint 64 kr.

ANATHERIN FOGPASTÁJA üveg szelencékben 1 frt 22 krval jónak bizonyult fogtisztító szer.

ILLATOS FOGPASTÁJA a szájüreg és a fogak ápolása és fentartására a legkitünőbb szer dbja 35 kr.

FOGÓLOMA igen gyakorlati s a leghiztosabb szer a lyukas fogaknak önölmozására. Ára dobozonkint 2 frt 10 kr.

Fűszeres gyógytani növény szappanja

Dr. POPP cs. k. udv. fogorvos.

Általános vélemény szerint kétségkívül az első ragot vivá ki, magának valamennyi eféle készítmények közt, mert ennek előnyeit — gyógytani hatalmát és meglepő hatását minden oly esetben, hol, habár évek óta elhanyagolt bőr volna is átalakítandó, gyógyítandó, — egy szappanfélé sem közelítheti meg. A bőr tisztántartó tulajdonsága mellett, valamennyi gyögyerőt is magában foglalja, az életműve és annak felületét a legsz. bb szabályszerű állapotban fentartja. Valamennyi bőrbajok, legyenek azok: napérens, sz. pló, ... jfol, hanvsár, ... anás, szemöcs, korpá, vagy bármí más baj, e szappan használata által nem csak végkép tökéletesen elhá rittatn... ő gyu l z v minden szakában fennmaradó búrson -simaság ruganyos puhaságu és oly virulo, frís kinézésü leend, milylyen a valódi szép bőrszín hez szükségeltetik; s megóvjá azt az idő minden káros befolyásu változása ellen Ezen növény szappan, ugy mint a közönséges szappan, egy drbka gyapjuzsóvetre dörgölve, meleg vizeli mosdással használtatik; melly mosdások naponként tetszés szerint ismételtethetnek; kiváltképp előnyös e szappan furdők en i s, és ot. gyá... má. a l. gnagy... sí... el használ... föl Ára dar... onkin' 30' r

A... z... özön... g... et... a... san P... pp cs. ... udv. fogorvos féle készítményeket kérni, s csak az olyakat fogadni el, melyek saját védjeggyemmel vannak ellátva.

Kapható: Szarvason Medveczky J. és Boros K.-nál, Békésen Benedicty S. Debreceny K. Békés Csaba Badics A., Varságh Béla. Gyoma Kramply S özvegye Mező-Berény Ursznyi L. Orosháza Medveczky H. Mező-Túr Somogyi G özv Szent-Miklós Tóth S. Gyula Örley St. Enréd Söldos L., Szentés-K Dosa Béla. és Várad L. gyógyszerárailban.

Gyógyítása a légzési és a táplalkozási szerveknek s az elerőtlenedésnek a valódi

Hoff János-féle maláta gyógy-tápanyagnak használata által,

Hoff János úrnak cs. kir. tanácsos s a legtöbb eourpai uralkodó fejedelem utvari szállítójának, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosának magas porosz ésnémet rendjelek lovagjának,

Becs, G... r: Gr... l... 2. Gyár telep stadt, Graben Bräunerstrasse 8 sz.

Szaradowo, Exin mellett Az ön Hoff János-féle maláta kivonat egészség. söre, el... ált gyomom s nagy mérvű emésztési bántalmim daczára roskadozó életerőmet ismét visszaadta és újra megerősített, amint azt a legjobb esetben is alig vártam. Elvesztett etvágyam, nagy foku gyomorbajomnak következménye, a kitünő kivonat élvezete folytán újra visszatért. A Hoff-féle maláta egészségi csokoládé a legizletesebb mindazok között, melyeket valaha ismertem. már évek óta iszom azt a legjobb eredménnyel, ennek élvezete erősítvén egész idegrendszeremet. RADECZKY ELEK lelkesz.

Kérek 60 palackk maláta-sört és 12 füt maláta-csokoládát küldeni.

Szarvason kapható Nyácsik Soma urnál Mezőtúron Schreiber Sámsonnal,

Gledicia triacantos.

Egypárzr e e " men" tuskés lepényfa

1-2

gledicia triacantos

áthatlan sövénynek és nagyobb fal sorfának való, jutányos áron eladó alolirotnál Szarvason.

Sztaricskay Soma

vaskereskedő.

Ház- és föld-eladási hirdetmény.

A Brengartner-féle nagytemplom utczaí 19 számu ház

beltelke és hozzá tartozó épületekkel együtt

szabad kézből eladó.

Továbbá a csabacsüdi határban a csabai országut mellett fekvő 65 holdnyi I. oszt szántóföld

IS ELADÓVÁ TÉTETIK.

Az eladás iránt értekezhetni fent nevezett házban lakó egyik tulajdonossal.

AZ „ÁRPÁD” IRODALMI

ÉS NYOMDAI INTÉZET

S Z A R V A S O N,

ajánlkozik mindenemü nyom'ai munka gyors é' dízse kiállítására

Községi és gyámi rovatos iven,

HIVATLOS NYOMTATVÁNYOK,

minden alakban,

ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK,

levélfelek és levélborítékok, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosb áron állittatnak ki.

☞ Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek. ☜

A z Á r p á d i n t é z e t ü g y v e z e t ő s é g e

Szarvason.